TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2016. gada 30. jūnijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 47. pants — Tiesības uz piekļuvi tiesai — Pušu procesuālo tiesību vienlīdzības princips — Līdzvērtības un efektivitātes principi — Tiesu nolēmuma, kurā uzdots atmaksāt nodokli, kas iekasēts, pārkāpjot Savienības tiesības, piespiedu izpildes procedūra — Valsts iestāžu atbrīvojums no noteiktiem tiesas izdevumiem — Tiesas kompetence

Lieta C-205/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Judecătoria Sibiu* (Sibiu rajona tiesa, Rumānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 17. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 30. aprīlī, tiesvedībā

Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov

pret

Vasile Toma ,

Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci .

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), tiesneši K. Toadere [*C. Toader*], A. Ross [*A. Rosas*], A. Prehala [*A. Prechal*] un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *V. Toma* vārdā – *D. Târșia*, advokāts,

— Rumānijas valdības vārdā – *R. H. Radu*, kā arī *R. Mangu* un *M. Bejenar*, pārstāvji,

— Spānijas valdības vārdā – *M. García-Valdecasas Dorrego*, pārstāve,

— Francijas valdības vārdā – *G. de Bergues*, *F.-X. Bréchot* un *D. Colas*, pārstāvji,

— Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

— Eiropas Komisijas vārdā – *L. Nicolae* un *H. Krämer*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretējami Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 20., 21. un 47. pants, kā arī LES 4. panta 3. punkts.

2 Šis lūgums ir iesniegts *Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov* (Brašovas reģiona Publisko finanšu ģenerāldirekcija, Rumānija), kuru pārstāv *Administrația Județeană a Finanțelor Publice Sibiu* (Sibiu rajona Publisko finanšu administrācija, Rumānija) (turpmāk tekstā – "publisko finanšu administrācija") strīdā ar *Vasile Toma* un *Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci* (tiesu izpildītāja *Horațiu-Vasile Cruduleci* birojs) par tāda tiesu nolēmuma piespiedu izpildi, kurā uzdots atmaksāt nodokli, kas iekasēts par transportlīdzekļa pirmreizējo reģistrāciju Rumānijā.

Rumānijas tiesības

3 *Constituția României* (Rumānijas Konstitūcija) 16. panta "Līdztiesība" 1. punktā ir paredzēts:

"Likuma priekšā un attiecībās ar publiskajām iestādēm pilsoņi ir vienlīdzīgi un netiek ne privileģēti, ne diskriminēti."

4 Ar 2008. gada 21. aprīļa *Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 50 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule* (Steidzamības kārtībā pieņemtais valdības rīkojums Nr. 50, ar kuru tiek noteikts mehānisko transportlīdzekļu piesārņojuma nodoklis; 2008. gada 25. aprīļa *Monitorul Oficial al României*, I sadaļa, Nr. 327; turpmāk tekstā – "*OUG Nr. 50/2008*"), kas stājies spēkā 2008. gada 1. jūlijā, tika ieviests piesārņojuma nodoklis M1 līdz M3 un N1 līdz N3 kategoriju transportlīdzekļiem. Pienākums maksāt šo nodokli radās tostarp brīdī, kad tika veikta mehāniskā transportlīdzekļa pirmreizējā reģistrācija Rumānijā.

5 2013. gada 26. jūnija *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80 privind taxele judiciare de timbru* (Steidzamības kārtībā pieņemtais valdības rīkojums Nr. 80 par tiesu kancelejas nodevām, 2013. gada 29. jūnija *Monitorul Oficial al României*, I sadaļa, Nr. 392; turpmāk tekstā – "*OUG Nr. 80/2013*") 1. pantā ir noteikts:

"1. Par prasībām un pieteikumiem tiesās, kā arī pieteikumiem Tieslietu ministrijai un Augstākās kasācijas tiesas pārraudzībā esošajai Prokuratūrai ir maksājamas šajā Steidzamības kārtībā pieņemtajā rīkojumā paredzētās tiesu kancelejas nodevas.

2. Tiesu kancelejas nodevas šajā Steidzamības kārtībā pieņemtajā rīkojumā noteiktajos nosacījumos maksā visas fiziskās un juridiskās personas, un tās ir samaksa par pakalpojumiem, ko sniedz tiesas, Tieslietu ministrija un Augstākās kasācijas tiesas pārraudzībā esošā Prokuratūra.

3. Likumā īpaši paredzētajos gadījumos prasības un pieteikumi tiesās, kā arī pieteikumi Tieslietu ministrijai un Augstākās kasācijas tiesas pārraudzībā esošajai Prokuratūrai ir atbrīvoti no tiesu kancelejas nodevām."

6 Šā rīkojuma 2. pantā ir paredzēts:

"Tiesu kancelejas nodevas nosaka diferencēti atkarībā no tā, vai [prasības] priekšmets ir vai nav novērtējams naudas izteiksmē, ievērojot likumā paredzētos izņēmumus."

7 Minētā rīkojuma 30. pantā ir teikts:

"1. No tiesu kancelejas nodevas atbrīvo jebkāda veida prasības un pieteikumus, ieskaitot pārsūdzības, ko jebkādā procesuālajā statusā atbilstoši likumam iesniedz Senāts, Deputātu palāta, Rumānijas prezidenta birojs, Rumānijas valdība, Konstitucionālā tiesa, Revīzijas palāta, Leģislatīvā padome, tiesībsargs, Prokuratūra un Publisko finanšu ministrija, kā arī citas valsts iestādes, ja šīs prasības un pieteikumi attiecas uz valsts ieņēmumiem.

2. Šajā Steidzamības kārtībā pieņemtajā rīkojumā valsts ieņēmumi nozīmē ieņēmumus valsts budžetā, valsts sociālās apdrošināšanas budžetā, vietējo pašvaldību budžetos, speciālo fondu budžetos, tostarp veselības apdrošināšanas fonda budžetā, Valsts kases budžetā, ieņēmumus no ārējo kredītu atmaksas, kā arī procentus un komisijas maksas saistībā ar Valsts kasi, kā arī ieņēmumus no valsts budžeta, vietējo pašvaldību budžetiem, valsts sociālās apdrošināšanas budžeta un speciālo fondu budžetu līdzekļiem pilnībā vai daļēji finansēto publisko iestāžu budžetos, vajadzības gadījumā ieņēmumus budžetā no līdzekļiem, kas piesaistīti no ārējiem kredītiem, par kuriem līgumus noslēgusi vai kurus garantējusi valsts un kuru atmaksa, procenti un citas izmaksas tiek segtas no valsts naudas līdzekļiem, kā arī budžeta ieņēmumus no neatmaksājamiem ārējiem līdzekļiem."

8 2003. gada 24. decembra *Ordonanța Guvernului nr. 92 privind Codul de procedură fiscală* (Valdības rīkojums Nr. 92 par Nodokļu procesa kodeksu, 2003. gada 29. decembra *Monitorul Oficial al României*, I sadaļa, Nr. 941, pārpublicēts 2007. gada 31. jūlija *Monitorul Oficial al României*, I sadaļa, Nr. 513), redakcijā, kas piemērojama pamatlietai (turpmāk tekstā – "Nodokļu procesa kodekss"), 21. pantā "Nodokļu prasījumi" ir noteikts:

"1. Nodokļu prasījumi ir mantiskas tiesības, kas pēc likuma izriet no nodokļu materiālo tiesību normās reglamentētajām tiesiskajām attiecībām.

2. Šā panta 1. punktā paredzētās tiesiskās attiecības gan saturiski, gan apmēra ziņā nosaka nodokļu prasījumus, kas rada konkrētas tiesības, proti:

a) [..] tiesības saņemt nodokļu, nodevu, iemaksu un citu kopbudžeta ieņēmumus veidojošo summu atmaksu saskaņā ar šā panta 4. punktu, kas pazīstami kā "nodokļu pamatprasījumi";

b) tiesības attiecīgā gadījumā saņemt procentus, nokavējuma naudas vai soda naudas, ievērojot likumā paredzētos nosacījumus, kas pazīstami kā "nodokļu papildprasījumi".

[..]

4. Ja tiek konstatēts, ka nodokļu, nodevu, iemaksu un citu kopbudžeta ieņēmumus veidojošo summu samaksa ir veikta bez tiesiska pamata, šādos apstākļos samaksu veikusī persona ir tiesīga saņemt attiecīgās summas atmaksu."

9 Nodokļu procesa kodeksa 229. pantā "Nodokļu iestāžu atbrīvojums no nodokļu maksāšanas" ir teikts:

"Nodokļu iestādes ir atbrīvotas no nodokļiem, nodevām, komisijas maksām vai nodrošinājumiem par pieteikumiem, prasībām un jebkādiem citiem pasākumiem, ko tās veic nodokļu prasījumu pārvaldīšanai, izņemot pasākumus saistībā ar administratīvā nodokļu akta paziņošanu."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

10 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka, Rumānijā reģistrējot kādā citā dalībvalstī agrāk reģistrētu transportlīdzekli, *Vasile Toma* samaksāja *OUG Nr. 50/2008* paredzēto mehānisko transportlīdzekļu piesārņojuma nodokli 4121 Rumānijas leju (RON) (apmēram EUR 900) apmērā. 2012. gada 16. oktobra spriedumā *Tribunalul Sibiu* (Sibiu apgabaltiesa, Rumānija) uzdeva *Administrația Finanțelor Publice Avrig* (Avrigas Publisko finanšu administrācija, Rumānija) un *Administrația Fondului pentru Mediu* (Vides fonda administrācija, Rumānija) minēto summu atmaksāt *V. Toma*, samaksāt ar to saistītos likumiskos procentus, kā arī atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

11 Minētais spriedums stājās likumīgā spēkā 2013. gada 22. oktobrī, jo *Curtea de Apel Alba Iulia* (Albas Julijas apelācijas tiesa, Rumānija) noraidīja apelācijas sūdzību, ko bija iesniedzis Avrigas Publisko finanšu administrāciju aizstājošais *Serviciul Fiscal Orăşenesc Avrig* (Avrigas pilsētas Nodokļu dienests, Rumānija).

12 2014. gada 24. martā, pamatojoties uz *V. Toma* iesniegto pieteikumu par piespiedu izpildes darbības veikšanu pret Avrigas pilsētas Nodokļu dienestu un Vides fonda administrāciju, *Judecătoria Sibiu* (Sibiu rajona tiesa, Rumānija) uzdeva veikt no *Tribunalul Sibiu* (Sibiu apgabaltiesa) 2012. gada 16. oktobra sprieduma izrietošo saistību piespiedu izpildi, šai izpildei pieskaitot likumiskos procentus, kas aprēķināti par laiku no 2012. gada 22. marta līdz faktiskai *V. Toma* pienākošos summu atmaksai.

13 2014. gada 10. aprīļa rīkojumā tiesu izpildītāja *Horațiu-Vasile Cruduleci* birojs noteica piespiedu izpildes maksu RON 765 (apmēram EUR 170) apmērā.

14 Pret minēto piespiedu izpildi publisko finanšu administrācija cēla iebildumu – kurā tā lūdza arī atcelt jau veiktās izpildu darbības, kā arī apturēt piespiedu izpildes procedūru – bez pienākuma nedz maksāt tiesu kancelejas nodevu par šo iebildumu, nedz sniegt nodrošinājumu saistībā ar tās pieteikumu apturēt minēto izpildes procedūru.

15 Publisko finanšu administrācija iesniedzējtiesā norādīja, ka *V. Toma* bija pienākums saskaņā ar spēkā esošo valsts tiesisko regulējumu vispirms parādniecei nodokļu administrācijai iesniegt pieteikumu par nepamatoti samaksātā nodokļa atmaksu, kas jāizskata 45 dienu laikā. Gadījumā, ja naudas līdzekļu nepietiekamības dēļ šī atmaksa nenotiktu, kompetentās administrācijas rīcībā būtu vēl sešus mēnešus ilgs termiņš, lai veiktu savu samaksas saistību izpildei vajadzīgās darbības. Tikai tad, ja lieta nebūtu izskatīta šajos termiņos, *V. Toma* būtu tiesīgs vērsties tiesās, kuru piekritībā ir izpildes jautājumi.

16 Ievērojot risku, ka šī atmaksa notiktu tādā procedūrā, kas, pēc publisko finanšu administrācijas domām, ir arī prettiesiska, tāpēc ka īpašos noteikumos ir paredzēta kārtība nepamatoti iekasēto nodokļu atmaksāšanai pa daļām piecu gadu laikā, kurā pēc likuma ir apturama jebkura piespiedu izpilde, minētā administrācija lūdza apturēt uzsākto izpildes procedūru.

17 *V. Toma* uzskata, ka iebildums pret uzdoto piespiedu izpildi ir jānoraida un ka publisko finanšu administrācijai katrā ziņā jāmaksā kancelejas nodeva par savu iebildumu pret šo piespiedu izpildi un jāsniedz nodrošinājums pieteikumam apturēt piespiedu izpildes procedūru. Tā kā attiecīgajā tiesiskajā regulējumā esot paredzēta diskriminācija starp privāttiesību subjektiem, kuriem ir jāmaksā šie tiesas izdevumi, un publisko tiesību subjektiem, kas – kā minētā administrācija – no tiem ir atbrīvoti, šis regulējums neesot saderīgs ar Savienības tiesībām.

18 Iesniedzējtiesa, uzskatīdama, ka attieksme pret privāttiesību subjektiem un publisko tiesību subjektiem jautājumā par noteiktu tiesas izdevumu samaksu piespiedu izpildes procedūrās saistībā ar valsts ieņēmumiem patiešām ir atšķirīga, prāto par to, vai šī atšķirīgā attieksme – kuras rezultātā publisko tiesību subjekti var tiesām piekļūt vieglāk nekā privāttiesību subjekti – ir saderīga ar Savienības tiesībām.

19 Šādos apstākļos *Judecătoria Sibiu* (Sibiu rajona tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai LES 4. panta 3. punkts, kā arī Hartas 20., 21. un 47. pants var tikt interpretēti tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums kā Rumānijas Konstitūcijas 16. pants un [*OUG Nr. 80/2013*] 30. pants, kuros vienlīdzība likuma priekšā ir paredzēta tikai to pilsoņu, kas ir fiziskas personas, starpā, bet ne šo personu un publisko tiesību juridisku personu starpā, un turklāt publisko tiesību juridiskās personas *a priori* ir atbrīvotas no pienākuma maksāt kancelejas nodevas un sniegt nodrošinājumu, lai tās varētu vērsties tiesā, turpretim fizisku personu iespēja vērsties tiesā ir pakārtota nosacījumam par kancelejas nodevu samaksu un nodrošinājuma sniegšanu?"

Par prejudiciālo jautājumu

Par Tiesas kompetenci

20 Rumānijas, Spānijas, Francijas un Polijas valdības apgalvo, ka Tiesas kompetencē nav atbildēt uz uzdoto jautājumu, jo pamatlietā aplūkotā tiesiskā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā. Spānijas valdība turklāt atgādina, ka iesniedzējtiesai ir jānorāda, kā interpretēt lūgtās Savienības tiesību normas ir saistītas ar pamatlietā aplūkoto situāciju.

21 Šajā ziņā ir jānorāda, ka vaicāts tiek gan par LES 4. panta 3. punktu, kurā ir noteikts lojālas sadarbības princips, atbilstoši kuram dalībvalstis veic jebkādus vispārējus vai konkrētus pasākumus, lai nodrošinātu no Līgumiem vai no Eiropas Savienības iestāžu aktiem izrietošo pienākumu ievērošanu (spriedums, 2011. gada 12. aprīlis, *DHL Express France*, C-235/09, EU:C:2011:238, 58. punkts, un Atzinums 2/13, 2014. gada 18. decembris, EU:C:2014:2454, 173. punkts), gan par vairākām Hartas tiesību normām.

22 Runājot par Hartas tiesību normām, jāatgādina, ka saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam Tiesa var interpretēt Savienības tiesības tikai tai piešķirtās kompetences robežās (spriedums, 2014. gada 27. marts, *Torralbo Marcos*, C-265/13, EU:C:2014:187, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 Hartas piemērošanas joma dalībvalstu rīcības jautājumā ir noteikta tās 51. panta 1. punktā, kurā teikts, ka uz dalībvalstīm Hartas noteikumi attiecas tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus, un tādējādi apstiprināta Tiesas pastāvīgās judikatūras atziņa, ka Savienības tiesību sistēmā garantētās pamattiesības ir jāpiemēro visās situācijās, kuras reglamentētas Savienības tiesībās, taču ne ārpus šādām situācijām (spriedumi, 2014. gada 27. marts, *Torralbo Marcos*, C-265/13, EU:C:2014:187, 28. un 29. punkts, kā arī 2015. gada 6. oktobris, *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, 25. un 26. punkts).

24 Tātad, ja tiesiskā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, tās izskatīšana nav Tiesas kompetencē un attiecīgi izvirzītās Hartas normas pašas par sevi nevar būt šīs kompetences pamatā (skat. spriedumus, 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 22. punkts; 2014. gada 27. marts, *Torralbo Marcos*, C-265/13, EU:C:2014:187, 30. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2015. gada 6. oktobris, *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, 27. punkts).

25 Tāpēc ir jānoskaidro, vai pamatlietā aplūkotā tiesiskā situācija ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā.

26 Šajā ziņā no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas izriet, ka pamatlieta ir par tāda tiesu nolēmuma piespiedu izpildi, kurā ir uzdots atmaksāt mehānisko transportlīdzekļu piesārņojuma nodokli, ko valsts iestādes nepamatoti iekasējušas saistībā ar *V. Toma* piederoša un agrāk kādā citā dalībvalstī reģistrēta transportlīdzekļa pirmreizējo reģistrāciju Rumānijā.

27 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka 2011. gada 7. aprīļa spriedumā *Tatu* (C-402/09, EU:C:2011:219) un 2011. gada 7. jūlija spriedumā *Nisipeanu* (C-263/10, nav publicēts, EU:C:2011:466) Tiesa atzina, ka tāds nodoklis kā saskaņā ar *OUG Nr. 50/2008* iekasējamais nodoklis par mehānisko transportlīdzekļu radīto piesārņojumu ir visādā ziņā nesaderīgs ar LESD 110. pantu.

28 Tādējādi, tā kā pamatlieta ir par tāda nodokļa atmaksāšanu, kas iekasēts, pārkāpjot LESD 110. pantu, un dalībvalstīm atbilstoši lojālas sadarbības principam ir jāatmaksā šāds nodoklis kopā ar par to maksājamajiem procentiem, nodrošinot, ka efektīvi tiek aizsargātas personas tiesības uz atmaksu (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2013. gada 27. jūnijs, *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 35. un 36. punkts, kā arī 2013. gada 12. decembris, *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation*, C-362/12, EU:C:2013:834, 31. punkts), jāuzskata, ka pamatlietā aplūkotajā tiesiskajā situācijā tiek īstenotas un ir piemērojamas Savienības tiesības.

29 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz uzdoto jautājumu.

Par lietas būtību

30 Ievadam ir jāatgādina, ka ar LESD 267. pantu iedibinātajā procedūrā valstu tiesu sadarbībai ar Tiesu šīs pēdējās uzdevums ir sniegt valsts tiesai lietderīgu atbildi, kas atļautu izlemt tās izskatīšanā esošo strīdu. Tālab Tiesai dažkārt nākas pārformulēt tai iesniegtos jautājumus (spriedums, 2015. gada 17. decembris, *Viamar*, C-402/14, EU:C:2015:830, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 Šajā ziņā ir jānorāda, ka saistībā ar procedūru, kurā paredzēts piespiedu kārtā izpildīt tiesu nolēmumu, kurā uzdots atmaksāt nodokli, ko dalībvalsts iekasējusi, pārkāpjot Savienības tiesības, iesniedzējtiesa šaubās par to, vai ar šīm tiesībām ir saderīgas tādas tiesību normas kā *OUG Nr. 80/2013* 30. pants un Nodokļu procesa kodeksa 229. pants, kurās – pēc šīs tiesas domām – ir konkrēti iedzīvināts Rumānijas Konstitūcijas 16. pantā iedibinātais vienlīdzības princips un paredzēti atbrīvojumi no tiesu kancelejas nodevas maksāšanas un nodrošinājuma sniegšanas par valsts iestāžu iesniegtajiem pieteikumiem, lai arī uz fizisko personu iesniegtajiem pieteikumiem šādi atbrīvojumi principā neattiecas.

32 Šajā sakarā ir jāatgādina, pirmām kārtām, ka tiesības uz nodokļu, ko dalībvalsts iekasējusi pretēji Savienības tiesībām, atmaksu ir šādus nodokļus aizliedzošās Savienības tiesību normās, kā tās ir interpretējusi Tiesa, personām paredzēto tiesību sekas un papildinājums. Tātad dalībvalstīm principā ir pienākums ar procentiem atmaksāt nodokļus, kas iekasēti, pārkāpjot Savienības tiesības (šajā ziņā skat. spriedumus, 2015. gada 14. aprīlis, *Manea*, C-76/14, EU:C:2015:216, 45. punkts, kā arī 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 24. un 25. punkts).

33 Tā kā jautājumā par prettiesiski iekasēto valstu nodokļu atmaksāšanu nav Savienības tiesiskā regulējuma, katrai dalībvalstij saskaņā ar procesuālās autonomijas principu ir jānosaka piekritīgās tiesas un jāparedz procesuālā kārtība prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu no Savienības tiesībām izrietošās nodokļu maksātāju tiesības (skat. tostarp spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

34 Tomēr procesuālā kārtība prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras subjektiem ir paredzētas Savienības tiesībās, nedrīkst būt mazāk labvēlīga par kārtību, kas attiecas uz līdzīgām prasībām valsts teritorijā (līdzvērtības princips), nedz arī padarīt par praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību izmantošanu (efektivitātes princips) (skat. tostarp spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

35 Otrām kārtām, runājot par iesniedzējtiesas jautājumā minētajiem Hartas 20., 21. un 47. pantu, ir jānorāda, ka šajās tiesību normās ir iedibināti principi par attiecīgi vienlīdzību likuma priekšā, diskriminācijas aizliegumu, kā arī efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

36 Tiesa jau ir paskaidrojusi, ka Hartas 47. pantā kā tiesību efektīvas aizsardzības tiesā principa sastāvdaļa ir ietverts pušu procesuālo tiesību vienlīdzības jeb procesuālās vienlīdzības princips (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 17. jūlijs, *Sánchez Morcillo* un *Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 48. punkts). Tā kā šis nupat minētais princips ir Hartas 20. pantā rodamā vispārīgā principa par vienlīdzību likuma priekšā konkrēts iemiesojums, šā sprieduma 31. punktā izklāstītais iesniedzējtiesas vaicājums ir jāiztirzā tieši šā 47. panta rakursā.

37 Savukārt, runājot par Hartas 21. pantu, ir jānorāda, ka šī tiesa neizklāsta nedz to, kāpēc, tāsprāt, šī tiesību norma būtu interpretējama atšķirīgi no tā, kā interpretējams Hartas 20. pants, nedz to, kā tā šo 21. pantu saista ar pamatlietā piemērojamo valsts tiesisko regulējumu, un tādējādi neļauj izprast iemeslus, kāpēc tā šaubās par tāda tiesiskā regulējuma kā pamatlietā aplūkotais saderīgumu ar minēto 21. pantu.

38 Ievērojot šos ievadapsvērumus, uzdotais jautājums ir jāsaprot tādējādi, ka iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Hartas 47. pants, kā arī līdzvērtības un efektivitātes principi ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums kā šajā lietā aplūkotais, kurā publisko tiesību juridiskās personas ir atbrīvotas gan no tiesu kancelejas nodevas maksāšanas, ceļot iebildumu pret tāda tiesu nolēmuma piespiedu izpildi, kurā uzdots atmaksāt nodokļus, kas iekasēti, pārkāpjot Savienības tiesības, gan no pienākuma sniegt nodrošinājumu, kas paredzēts, iesniedzot pieteikumu apturēt šādu piespiedu izpildes procedūru, lai arī par pieteikumiem, ko šajās procedūrās iesniedz privāttiesību fiziskas un juridiskas personas, joprojām principā ir jāmaksā tiesas izdevumi.

39 Tā kā prejudiciālā jautājuma par valsts tiesisko regulējumu, kurā atbrīvojumi no konkrētiem tiesas izdevumiem ir paredzēti par labu noteiktām personu kategorijām, konteksts ir tieši efektīva tiesību aizsardzība, pirmām kārtām, ir jāizvērtē, vai tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais ir saderīgs ar Hartas 47. pantu, kurā ir iedibinātas tiesības uz šo aizsardzību (šajā ziņā skat. spriedumu, 2010. gada 22. decembris, *DEB*, C-279/09, EU:C:2010:811, 29. punkts).

40 Šajā ziņā no Hartas 47. panta skaidrojumiem, kas atbilstoši LES 6. panta 1. punkta trešajai daļai un Hartas 52. pants 7. punktam ir jāņem vērā tās interpretācijā, izriet, ka šā 47. panta pirmā un otrā daļa atbilst Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK") 6. panta 1. punktam un 13. pantam.

41 Hartas 52. panta 3. punktā ir paskaidrots, ka, ciktāl tajā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst ECPAK garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tādi paši kā šajā konvencijā noteiktajām tiesībām. Šīs tiesību normas skaidrojumā ir teikts, ka tajā garantēto tiesību nozīmi un apjomu nosaka atbilstoši ne tikai ECPAK tekstam, bet tostarp arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai, kuras gaismā tāpēc ir jāinterpretē Hartas 47. pants (šajā ziņā skat. spriedumu, 2010. gada 22. decembris, *DEB*, C-279/09, EU:C:2010:811, 35. un 37. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

42 Jautājumā par šā 47. panta saturu Tiesa jau ir nospriedusi, ka šajā tiesību normā iedibināto tiesību efektīvas aizsardzības tiesā principu veido vairāki elementi, kuru vidū ir pušu procesuālo tiesību vienlīdzības princips un tiesības uz piekļuvi tiesai (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 6. novembris, *Otis* u.c., C-199/11, EU:C:2012:684, 48. punkts).

43 Par tiesībām uz piekļuvi tiesai Eiropas Cilvēktiesību tiesa jau ir nospriedusi, ka šīs ECPAK 6. pantā paredzētās tiesības būtu iluzoriskas, ja kādas Līgumslēdzējas valsts tiesību sistēmā būtu pavērta iespēja, ka likumīgā spēkā stājies un saistošs tiesu nolēmums paliek bez iedarbības, kaitējot kāda lietas dalībnieka interesēm, tāpēc sprieduma izpilde ir uzskatāma par "lietas izskatīšanas" šā 6. panta izpratnē neatņemamu sastāvdaļu (ECT, 2002. gada 7. maijs, *Bourdov* pret Krieviju, CE:ECHR:2002:0507JUD005949800, § 34, un ECT, 2005. gada 6. septembris, *Săcăleanu* pret Rumāniju, CE:ECHR:2005:0906JUD007397001, § 55).

44 Tomēr no Tiesas, kā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras izriet, ka tiesības uz piekļuvi tiesai nav absolūtas tiesības un ka tādējādi tām var būt samērīgi ierobežojumi, kas paredzēti kāda leģitīma sasniegšanai un neapdraud šīs tiesības to pašā būtībā, ieskaitot ierobežojumus attiecībā uz tiesas izdevumu maksāšanu (šajā ziņā skat. spriedumus, 2010. gada 22. decembris, *DEB*, C-279/09, EU:C:2010:811, 45., 52. un 60. punkts, kā arī 2015. gada 6. oktobris, *Orizzonte Salute*, C-61/14, EU:C:2015:655, 72. un 79. punkts, kā arī ECT, 2006. gada 8. jūnijs, *V. M.* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2006:0608JUD004572399, § 41 un 42, kā arī tajos minētā judikatūra).

45 Šajā lietā ir jānorāda, ka iesniedzējtiesa nesniedz nevienu pierādījumu, kas ļautu uzskatīt, ka *V. Toma* piekļuve tiesai pamatlietas tiesvedībā būtu bijusi nesamērīgi kavēta vai nu tāpēc, ka viņam būtu bijis jāmaksā pārmērīgi lieli tiesas izdevumi saistībā ar procedūru, kurā pieteicējs panāca tiesu nolēmumu, kurā viņam atzītas tiesības saņemt tāda nodokļa, kas iekasēts, pārkāpjot Savienības tiesības, atmaksu, vai ar šā nolēmuma piespiedu izpildes procedūru, vai arī tāpēc, ka viņam būtu nepamatoti tikusi liegta juridiskā palīdzība.

46 Šajos apstākļos ir jāizvērtē jautājums par to, vai tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kura dēļ tādā procedūrā kā pamatlietā aplūkotā – pēc iesniedzējtiesas domām – tiekot izjaukts līdzsvars starp publisko tiesību juridiskajām personām un tām fiziskajām un juridiskajām personām, kas ir privāttiesību subjekti, lai arī nesamērīgi neliedzot šīm pēdējām piekļuvi tiesām, atbilst no Hartas 47. panta izrietošajām prasībām.

47 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka pušu procesuālo tiesību vienlīdzības princips loģiski izriet no paša lietas taisnīgas izskatīšanas jēdziena, kas nozīmē, ka katrai pusei ir jānodrošina saprātīga iespēja izklāstīt savus prasījumus apstākļos, kas tai nerada acīmredzami nelabvēlīgāku situāciju salīdzinājumā ar pretējo pusi, savukārt šā līdzsvara izjaukšanas gadījumā nodarītais kaitējums principā ir jāpierāda tam, kuram tas nodarīts (šajā ziņā skat. spriedumus, 2012. gada 6. novembris, *Otis* u.c., C-199/11, EU:C:2012:684, 71. un 72. punkts, kā arī 2014. gada 17. jūlijs, *Sánchez Morcillo* un *Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 49. punkts).

48 Tiesiskajā regulējumā, kurā no kādu tiesas izdevumu maksāšanas ir atbrīvotas publisko tiesību juridiskās personas, taču fiziskām personām šāds atbrīvojums *a apriori* nav paredzēts, attieksme pret šīm personām tādā procedūrā kā pamatlietā aplūkotā iesniegto pieteikumu procesuālās apstrādes ziņā patiešām ir atšķirīga. Tomēr atbilstoši šā sprieduma 47. punktā atgādinātajai judikatūrai vēl ir jāpārbauda, vai šāds tiesiskais regulējums nostāda tādu personu kā *V. Toma* neizdevīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar tās pretinieku attiecībā uz šīs personas saskaņā ar Savienības tiesībām pamatoti piesaucamo tiesību aizsardzību tiesā un vai tādējādi tas apdraud šādas procedūras taisnīgumu.

49 Šajā sakarā jānorāda, pirmām kārtām, ka ar tiesas izdevumiem principā tiek dots ieguldījums tiesu sistēmas pareizā darbībā, jo šie izdevumi ir dalībvalstu tiesu darbības finansējuma avots (spriedums, 2015. gada 6. oktobris, *Orizzonte Salute*, C-61/14, EU:C:2015:655, 73. punkts). Kā izriet no *OUG Nr. 80/2013* 1. panta 2. punkta un kā to rakstveida apsvērumos apstiprinājusi Rumānijas valdība, tieši šādam mērķim ir paredzēta tiesu kancelejas nodeva, uz kuru attiecas šā rīkojuma 30. pantā noteiktais atbrīvojums, jo ar šo kancelejas nodevu tiek dots ieguldījums tiesu sniegto pakalpojumu finansēšanā.

50 Ievērojot šo mērķi, jāpiekrīt Rumānijas, Spānijas, Francijas un Polijas valdību un Eiropas Komisijas atziņai, ka publisko tiesību juridisko personu atbrīvojums no tiesu kancelejas nodevas tādās procedūrās kā pamatlietā aplūkotā pats par sevi šīm juridiskajām personām nerada procesuālu priekšrocību, jo – kā izklāstījusi Rumānijas valdība – šo personu gadījumā šī kancelejas nodevas maksāšana tiek segta no valsts kopbudžeta, no kura tiek finansēti arī tiesu sniegtie pakalpojumi.

51 Runājot, otrām kārtām, par atbrīvojumu no pienākuma sniegt nodrošinājumu, kas kā, piemēram, Nodokļu procesa kodeksa 229. pantā paredzētais ir prasīts, iesniedzot pieteikumu apturēt nodokļu prasījumu piespiedu izpildes procedūru, šis nodrošinājums – pēc Rumānijas valdības teiktā – ir

garantija piespiedu izpildes procedūru uzsākušajam kreditoram, jo šī procedūra var tikt apturēta ar apturēšanas pieteikumu, ko iesniedz parādnieks, kas vēlāk var vairs nespēt dzēst savu parādu maksātnespējas vai bankrota dēļ.

52 Taču, kā izriet no šā sprieduma 32. punkta, nodokļi, kas iekasēti, pārkāpjot Savienības tiesības, dalībvalstīm saskaņā ar Savienības tiesībām ir principā jāatmaksā ar procentiem. Tādējādi nav pieļaujams, ka dalībvalsts kā parādniece tādā strīdā kā pamatlietā esošais varētu atsaukties uz naudas līdzekļu nepietiekamību, lai pamatotu neiespējamību izpildīt tiesu nolēmumu, kurā kādam subjektam ir atzītas tiesības saņemt tādu nodokļu, kas iekasēti, pārkāpjot Savienības tiesības, atmaksu kopā ar procentiem.

53 Tāpēc, tā kā ar nodrošinājumu nosegtais risks tādā procedūrā kā pamatlietā aplūkotā nevar īstenoties, Nodokļu procesa kodeksa 229. pantā paredzētais atbrīvojums nevar vājināt tādas personas kā *V. Toma* stāvokli salīdzinājumā ar tās pretinieka stāvokli.

54 Tāpēc ir jāuzskata, ka tādā tiesiskajā regulējumā kā pamatlietā aplūkotais, kurā vienīgi paredzēts publisko tiesību juridisko personu *a priori* atbrīvojums no kādu tiesas izdevumu maksāšanas procedūrās tādu tiesu nolēmumu piespiedu izpildei, kuros ir uzdots atmaksāt nodokļus, kas iekasēti, pārkāpjot Savienības tiesības, taču šādu izmaksu maksāšana principā ir paredzēta par pieteikumiem, ko šādās procedūrās iesniedz privāttiesību fiziskās un juridiskās personas, šīs pēdējās netiek nostādītas klaji neizdevīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar to pretiniekiem un tādējādi neliek apšaubīt šīs procedūras taisnīgumu.

55 Apstiprinājums šādai Hartas 47. panta interpretācijai ir rodams arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā par ECPAK 6. panta 1. punktu. Proti, tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais ir jānošķir no tā, kuru par nesaderīgu ar šā ECPAK 6. panta 1. punkta prasībām minētā tiesa ir atzinusi lietā, kurā taisīts ECT 2006. gada 6. aprīļa spriedums *Stankiewicz* pret Poliju (CE:ECHR:2006:0406JUD004691799).

56 Ar minētajā lietā aplūkoto tiesisko regulējumu ne vien no tiesas izdevumiem tika atbrīvota Prokuratūra – šai situācijai, Eiropas Cilvēktiesību tiesas ieskatā, iespējami vēl esot attaisnojamai ar sabiedriskās kārtības aizsardzības apsvērumiem –, bet arī radītas tādas tiesiskās sekas, ka uzvarējušajai privātpersonas statusā esošajai pusei bija jāsedz visi savi procesuālie izdevumi, tādējādi to nostādot nepamatoti neizdevīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar tās pretinieku (ECT, 2006. gada 6. aprīlis, *Stankiewicz* pret Poliju, CE:ECHR:2006:0406JUD004691799, § 68 un 69). Taču tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais šādas sekas nerada.

57 Savukārt, runājot par līdzvērtības un efektivitātes principu ievērošanu, ir jānorāda, ka Tiesas rīcībā esošajos lietas materiālos nekas neļauj secināt, ka pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums būtu piemērojams atšķirīgi strīdos par Savienības tiesību pārkāpumu un līdzīgos strīdos par valsts tiesību pārkāpumu, un tādējādi tiktu pārkāpts līdzvērtības princips (par šā nupat minētā principa saturu skat. spriedumus, 2015. gada 12. februāris, *Surgicare*, C-662/13, EU:C:2015:89, 30. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 32. punkts).

58 Tas pats ir sakāms par efektivitātes principu, jo tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, ciktāl tajā no Savienības tiesību sistēmas tiesības gūstošie subjekti ar valsts ieņēmumiem saistītajās piespiedu izpildes procedūrās nav atbrīvoti no tādām maksām kā pamatlietā aplūkotās, pats par sevi vēl nešķiet padarām šo tiesību izmantošanu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu.

59 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka Hartas 47. pants, kā arī līdzvērtības un efektivitātes principi ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kurā publisko tiesību juridiskās personas ir atbrīvotas gan no tiesu kancelejas nodevas maksāšanas, ceļot iebildumu pret tāda tiesu nolēmuma piespiedu izpildi, kurā uzdots atmaksāt nodokļus, kas iekasēti,

pārkāpjot Savienības tiesības, gan no pienākuma sniegt nodrošinājumu, iesniedzot pieteikumu apturēt šādu piespiedu izpildes procedūru, lai arī par pieteikumiem, ko šajās procedūrās iesniedz privāttiesību fiziskas un juridiskas personas, joprojām principā ir jāmaksā tiesas izdevumi.

Par tiesāšanās izdevumiem

60 Attiecībā uz pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants, kā arī līdzvērtības un efektivitātes principi ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kurā publisko tiesību juridiskās personas ir atbrīvotas gan no tiesu kancelejas nodevas maksāšanas, ceļot iebildumu pret tāda tiesu nolēmuma piespiedu izpildi, kurā uzdots atmaksāt nodokļus, kas iekasēti, pārkāpjot Savienības tiesības, gan no pienākuma sniegt nodrošinājumu, iesniedzot pieteikumu apturēt šādu piespiedu izpildes procedūru, lai arī par pieteikumiem, ko šajās procedūrās iesniedz privāttiesību fiziskas un juridiskas personas, joprojām principā ir jāmaksā tiesas izdevumi.

[Paraksti]